

Aanvrager:	Stichting Architectuurcentrum Amsterdam
Titel:	Architectuur voor iedereen
Gevraagd bedrag:	€ 108.000

POSITIEF

Inleiding en samenvatting

Architectuurcentrum Amsterdam is een ontmoetingsplek voor iedereen die geïnteresseerd is in architectuur, stedenbouw en landschapsontwerp. Van daaruit belicht en verkent Arcam actuele stedelijke opgaven en ambities, en wordt gekeken naar de rol die de ontwerpers, beleidsmakers, bouwers en bewoners (kunnen) spelen bij het vormgeven van hun stad. Het centrum biedt een podium aan ontwerpers, opdrachtgevers, bouwers en gebruikers van de stad. Het vaste programma bestaat uit tentoonstellingen, wandelingen en rondleidingen. Daarnaast ontwikkelt Arcam projecten die van belang zijn voor het verbinden van nieuwe kennis aan de ontwerpsector. De *Architects in Residence* spelen daarbij een cruciale rol.

Voor het komend jaarprogramma *Architectuur voor iedereen* legt het centrum de focus op de toegankelijkheid van architectuur en het debat over de gebouwde omgeving. Arcam heeft na onderzoek en verkennende gesprekken met belangenorganisaties en ervaringsdeskundigen geconcludeerd dat (aandacht voor) toegankelijkheid geen belangrijke rol speelt in het architectuurveld, terwijl de behoefte daaraan groot is bij mensen met een beperking. De instelling stelt dat dit gebrek aan belangstelling vooral het gevolg is van een gebrek aan bewustzijn bij ontwerpers en opdrachtgevers, mede omdat deze binnen en buiten hun opleiding/werkveld nauwelijks in contact komen met mensen met een beperking, en daardoor niet weten hoe (eenvoudig) de toegankelijkheid van publieke ruimtes, gebouwen en kennisdomeinen kan worden vergroot. Arcam gebruikt in het onderzoek naar meer toegankelijkheid het eigen gebouw als casus, aangezien dat naar eigen zeggen een van de meest ontoegankelijke gebouwen van Amsterdam moet zijn. Het onderzoek door het zogenaamde Makersteam en het publieksprogramma lopen parallel en informeren elkaar. Het resultaat is een *Universele Programma van Eisen* dat benoemt wat nodig is om toegankelijkheid te optimaliseren voor alle mensen. Het ontwerpend onderzoek omvat vijf fases waarin zowel veel aandacht is voor het verzamelen van (ervarings)kennis, input van gebruikers en feedbackloops.

In het publieksprogramma dat onder andere bestaat uit de *Amsterdamse Architectuurprijs*, de *Winterlezingen* en de *Dag van de Architectuur*, wordt vanuit het thema toegankelijkheid geprogrammeerd. Zo wordt bijvoorbeeld in de winterlezingen recent opgeleverde gebouwen in Amsterdam besproken onder ander op aspecten van toegankelijkheid. De *Architects in Residence* zijn Ed Bijman en Severine Kas en een via een open oproep te werven team dat werkt aan de ontwerpogave voor Arcam's locatie.

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie is positief over de focus op toegankelijkheid die Arcam legt in haar jaarprogramma. Het thema is relevant binnen de architectuur en het gebruiken van de eigen locatie als casus is sterk. De commissie merkt wel op dat het thema toegankelijkheid en daarmee inclusiviteit, enigszins nauw benaderd wordt. De toegankelijkheid wordt enkel benaderd vanuit mensen die kampen met fysieke beperkingen of neurodivergenties. Gezien Arcam uitgaat van het eigen gebouw en focust op de gebouwde omgeving is dat logisch. Maar de commissie leest dat Arcam het ook heeft over de toegankelijkheid van het architectuurdebat. Ze vindt het dan ook een gemiste kans dat het programma geen specifieke aandacht lijkt te hebben voor het toegankelijk maken van het gesprek over de gebouwde omgeving voor doelgroepen

buiten het vakpubliek en mensen in de metropoolregio Amsterdam met een fysieke beperking of neurodivergentie.

De commissie vindt de opzet van zowel het onderzoek als het publieke programma gedegen. Het onderzoek en de vijf fases zijn zeer goed uitgewerkt, met voldoende ruimte om ook tijdens het traject te reflecteren op tussentijdse resultaten. Daarbij is het Makersteam divers samenengesteld met personen van verschillende achtergronden en disciplines. De commissie verwacht dat dit tot een verrijking van de resultaten zal leiden. De twee elementen informeren elkaar en ook de Architects in Residence trajecten worden slim ingezet om zowel het onderzoek als de publieke activiteiten te informeren.

Op het gebied van publieksbereik is de commissie er voldoende van overtuigd dat met het voorgestelde programma een divers vakpubliek van architecten, interieur- en landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen, academici, studenten en makers bereikt gaat worden. Ook is er een gerichte en overtuigende strategie om organisaties te bereiken en te betrekken die mensen met een fysieke beperking of neurodivergentie vertegenwoordigen. De commissie mist echter een specifieke aanpak voor het betrekken van een breder publiek dat verder af staat van de ruimtelijke discipline. Dit is volgens de commissie wel van belang om ook een bredere maatschappelijke impact te bereiken. Tot slot merkt de commissie op dat het van groot belang is om verschillende soorten opdrachtgevers en ontwikkelaars te betrekken bij het onderzoek of de presentatie van de resultaten, zodat dit belangrijke thema in meerdere lagen van de bouwkolom op de agenda komt.

Kijkend naar de criteria van de regeling beoordeelt de commissie de artistieke en maatschappelijke waarde van het activiteitenprogramma en de relevantie van de gekozen thematiek voor het vakgebied als voldoende. De mate van divers publieksbereik noemt ze eveneens voldoende. De consistentie in doel en opzet van de aanvraag vindt de commissie bijna voldoende.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert het bestuur deze aanvraag te honoreren voor het aangevraagde bedrag van € 108.000. Ze meent, na bestudering van de aanvraag en op basis van bovenstaande overwegingen, dat het voorgestelde activiteitenprogramma voor 2023 voldoende aansluit op de doelstellingen van de Regeling 1- en 2-jarig Activiteitenprogramma 2023-2024.